

ny

värld i bild

TIDSKRIFT FÖR
MORALISK
UPPRUSTNING

NY **10** 1976

TIDSKRIFT FÖR
MORALISK UPPRUSTNING

Utkommer en gång i månaden

Utgives av IDÉ och KULTUR
Sveavägen 34 6 tr
111 34 Stockholm
Tel 08/10 34 56

Nr 10 – 1976

I redaktionen
Finn Harald Wetterfors
Jan Franzon
Gunnar Wieselgren
Lennart Sjögren ansv utg

Nordiska medarbetare
Einar Engebretsen och
Eva Riise Hanssen Norge
Keld Jørgensen Danmark

PRENUMERATIONSPRIS
per kalenderår (12 nummer)

Sverige kr 30 -
Postgiro 70 61 90 6

Finland mk 25 -
Postgiro 11 20 95 Helsingfors

Lösnummerpris kr 2 50 mk 2
Tryck Br Tengs Oslo

© NY VÄRLD I BILD

Omslagsbilden

Vilken framtid kan den här asiatiska arbetaren se fram emot? Tyranni och fortryck eller demokrati och medbestämmande? Den indiske journalisten Russi Lala diskuterar dessa frågor på sid 10

Är det så självklart?

Sverige har bytt regering. Det skedde utan arresteringar och arkebuseringar. Hårda ord visslade som projektiler i valkampen. Men de dodade ingen, ingen blev lemlastad, det blev inte ens en blåttira eller nasblod. När valet var över behövdes det bara 12 ord på ett papper för att ett parti som suttit vid makten i nära 44 år skulle avstå från den.

Vi tar det som självklart att de demokratiska spelreglerna skall respekteras. Men är det så självklart?

Faktum är att demokratin sitter trångt i dagens värld. I detta nummer påpekar en asiatisk journalist att knappt 5 eller 10 av de 100 nationer som blivit fria efter andra världskriget, förblivit verkliga demokratier. I en del fall har demokratiskt valda regeringar förvandlat sig själva till diktaturer.

«Kan demokratin överleva?» frågar den asiatiska journalisten. En schweizare behandlar frågan ur en annan synvinkel under temat «trovärdig demokrati» i ett inlägg på sid 3.

Att vårt demokratiska system fungerar är inte detsamma som att vår demokrati är så smittsam att mer eller mindre auktoritära regimer skulle finna den mera attraktiv än arkebuseringar och arresteringar.

Hur kan vår demokrati bli smittsam? Eller är det orealistiskt att vanta sig någon sorts demokratisk smitta?

Om någon av våra läsare vill ge ett svar på den frågan så är vi intresserade.

Trovärdig demokrati

I slutet av augusti var det 30 år sedan Mountain House i Caux, Schweiz, började användas som centrum för världskonferenserna för moralisk upprustning

Många schweizare var samlade 218 i Caux för att högtidligt hålla denna handling och tänka på vilken uppgift detta centrum har i framtiden

En av dem var dr Max Schoch från Zürich. Han är sedan många år tillbaka valkund för 'Neue Zürcher Zeitung' lasare

Schoch lärde känna Frank Buchman och hans strävanden i början av 30-talet. I ett tal inför 650 konferensdeltagare påminde han om det avgörande val som 30-talsgenerationen ställdes inför och vilken roll motet med moralisk upprustning i det sammanhanget spelat för många av dem. Han drog också några tankelinjer från 30-talet till 70-talet. Vi återger här några tankar ur dr Schochs anförande, som kan vara av allmänt intresse

1930-talet var en tid då vi var omgivna av stora makter, ideologiska makter, framför allt nationalsocialismen. Vi i Schweiz kände oss mycket små och obetydliga, kanske ännu mindre och obetydligare än idag.

Det var också en tid då man kände sig utlamnad åt historiens tvång eller vad man kunde kalla fascinationen vid historien, en trollbundenhet som blev ett hot mot vår egen formåga att besluta.

Det var under dessa år Frank Buchman fick oss att förstå att det fanns en makt som kunde besegra dessa yttre makter och trollbundenheten vid ideologi, och det var Gud. Han gjorde Gud konkret för oss. Och den erfarenheten har följt mig sedan dess.

1936 åstadkoms ett fredsavtal mellan verkstadsföreningen och det schweiziska verkstads- och urarbetarförbundet. Därigenom skapades möjligheten för ett meningsutbyte, för en lösning av lonekonflikten, av klasskamp och strejkorsaker. Det skedde på grundval av moralisk upprustning.

Den handlingen blev avgörande för att vårt land behöll sin frihet och för att vi kom igenom det andra världskriget. Den lade också grunden för vårt nya ekonomiska och politiska valstånd efter kriget.

Det tror jag man kan säga, får säga och måste säga. Inte för att göra anspråk på att för någonting utan framför allt därför att det innebär en förpliktelse att ge det vidare.

Det finns andra idag på and-

ra platser som upplever denna trollbundenhet vid historien. Det finns andra i andra länder och på andra kontinenter som inte vet vilken väg de skall gå och som måste få veta att mitt i farorna ligger räddningen inom oss, genom Guds verklighet och genom att lyssna och lyda.

För det andra — 1938. Det var då som Frank Buchman under inflytande av den ideologiska kampen myntade begreppet Moralisk upprustning och kallade det en ideologi.

Han upptäckte att i en farofylld tid måste man peka på de enklaste sanningar, inte i betydelsen «forenkla» utan i betydelsen «klara och slutgiltiga», något som är självklart och inte kan motsägas.

Denna «enkelhet» var för honom de fyra absoluta moraliska normerna och lyssnandet till Guds röst, och han lärde oss att tillämpa dem.

Efter det andra världskriget var det uppenbart att den splittade världen ville och måste enas igen, och det blev möjligt.

Forts sid 12

Demokratin kräver av sina anhängare att de frivilligt, drivna av sina egna samveten, ger in i samhällsgemenskapen mer än någon diktator kan kräva av dem.

Svensk arbetare

Vad gör en mor när barnen knarkar?

Vad gör en vanlig mor, när hennes dotter börjar knarka? Lela Jackson, som jag träffade i Schweiz i somras, gav mig sitt svar på frågan

Lela gifte sig mycket tidigt med Karl, en svenskättling, och de bor i Minneapolis. De fick fyra barn. Kathy var den tredje och fyra år senare kom Heidi.

Man hade en varm gemenskap i hemmet, men pengar var det ont om. Varje vecka samlades familjen och talade ekonomi. Vars och ens behov och önsningar togs upp, såväl föräldrarnas som barnens. Man lärde sig ta hänsyn och dela med sig.

Det var ett hårt slag för familjen, när yngsta dottern Heidi som 19-årig dog i hjärntumor.

Kathy, som var gift och studerade i Kalifornien, kom hem när systemen lag för doden. De båda systerarna stod varandra mycket nära, och Heidis död träffade henne hårt.

«Mamma, vad gör du med smårta?», frågade hon en dag. «Allt jag kan göra är att vända mig till Gud», var Lelas svar. Men Kathy hade ingen tro. Den hade hon förlorat, sedan hon börjat sina studier. Hon fann ingen lindring i sin smärta.

Kathy började sina studier igen men kom snart in i en djup depression och fann ingen hjälp och ingen förståelse. Hon började röka marijuana.

En dag foreslog en vän att hon skulle prova LSD. Första gången tyckte hon det var en underbar upplevelse. Hon tyckte sig lara så mycket om liv och död. Det verkade som en uppenbarelse. Hon försökte fånga denna upplevelse igen men lyckades inte. Mycket snart blev hon ett offer för narkotikan. Hon avbröt studierna, började flytta från den ena hippiekommunen till den andra. Hennes aktenskap gick sönder.

— Da och då hörde vi från henne, säger Lela. Jag visste att hon knarkade. Jag var förtrivlad. Vi försökte finna henne, men polisen kunde inte hjälpa oss. Det är så oerhört många ungdomar som är efterlysta.

Två år efter Heidis död ringde Kathy från San Francisco. Hon uppgav sin adress och lade på luren. Lela satte sig genast på tåget och för den långa vägen dit. Hon lyckades finna adressen, ett gammalt ruckel i ett snabbt distrikt. Kathy bodde i ett rum, där det bara fanns en gammal smutsig madrass.

— Jag kunde inte nå henne med ord, berättar Lela. Jag bad och bad. Många ungdomar kom in. De kunde inte slappa mig med ögonen, där jag satt på madrassen. Jag minns särskilt en ung 18-årig flicka, som rymt från sitt hem i Seattle. Det var hjartslitande att se denna nod,

denna brutala verklighet. En dag då Kathy tog sin dos, brast jag i gråt. Jag tyckte det var så ohögligt att se på, när hon gjorde det. Då blev hon rasande och skrek: «Hur vagar du komma hit och tala om för mig vad jag ska göra!» Men jag hade inte sagt ett ord om det.

Lela ringde till Karl och bad honom komma. Nästa dag kom han med flyg. Han kom in i rummet och såg sig omkring. «Kathy», sa han, «jag stannar inte i denna håla en minut. Vill du träffa oss, måste du komma med oss.»

Karls bror bodde i Oakland och hade erbjudit dem en stuga, som han agde. Till Lelas förvåning svarade Kathy bara «Okey», och de för alla tre till stugan.

Den kvällen kände Lela det som om Gud ville skaka om henne. Inom sig hörde hon tydligt: «Du är genomsvad av fruktan. Du lever inte alls av tro. Kathy måste själv välja hur hon ska leva. Du måste lämna henne åt sig själv.»

När Lela vaknade nästa morgon kände hon sig som en helt annan människa. Hon hade fått en inre auktoritet, som inte kom av henne själv, och sade till Kathy: «Kathy, vi kommer inte att söka efter dig igen. Vi kommer alltid att älska dig, men vi kan inte tolerera det sätt du lever på. Du måste välja mellan

Lela Jackson och intervjuaren Daga Jonzon

det och att träffa oss »

Då började Kathy grata Hon hade varit så hard dessforinnan De narmaste tre dagarna kunde de verkligen prata Kathy blev sig mer och mer lik, aven om hon fortfarande forsvarede knarkandet När foraldrarna for sade hon «Jag ar sa glad att ni kom » De sade till henne att hon kunde ringa nar hon ville De skulle betala samtalen

Hon ringde sedan varje vecka Hon forsokte sluta med knark Lela var helt fri fran fruktan, aven om hon forstod, att dottern kanske kunde begå sjalvmord Samtalen blev en «livlina» Lela brukade berätta vad de holl på med och att de alskade henne

Lela berättar, hur hon beslut sig for att aldrig tanka eller saga något negativt Att leva i verklig tro på att ett under kunde handa

Så kom påsken Karl och Lela fick tanken att sanda Kathy en vacker påsklilja Det var något de alltid haft i hemmet under påsken Kathy skrev ome-

delbart tillbaka «Var inte oroliga for mig langre Jag har brutit med hippielivet och med knark Jag kanner mig som om jag vandrat i dodsskuggans dal men kommit tillbaka till livet Tack for att ni trodde på mig nar ingen annan gjorde det — inte ens jag sjalv »

Hon berättade hur hon flyttat från hippiekommunen och skaffat sig ett eget rum Det forsta hon flyttade dit var påskliljan som med sin doft fyllde rummet

Lela gick ner på sina knan och tackade Gud

Kathy började studera musik igen, nu vid Berkeley-universitetet Hon hade fruktat, att hjarnan skulle ha skadats, men allt gick bra, och hon lyckades med sin examen Till en borjan hade hon varit tvungen att arbeta vid sidan om for att klara finanserna Senare fick hon ett studielån

— Allt detta oppnade mitt hjarta for dessa ungdomar, hur de an såg ut, sager Lela Det gor ont i mig nar någon talar domande om hippies på gatan

Jag tankte också att det måste finnas många foraldrar i samma situation som vi varit

— Jag forsokte nå dem Jag hyrde ett rum, satte in en liten annons Varje vecka mottes vi med dessa foraldrar Forsta gången kom tio, nasta gång trettifem

— Det var sa fina manniskor som kom Men forkrossade på grund av vad som hant De behovde nagon att tala med och forstå att de inte var ensamma Att bli fria från skuldkanslor och skam

— Kanske kunde de inte andra sin dotter eller son Men de kunde bli klara på om de sjalva var slavar under nagon vana som tobak, alkohol eller dylikt, eller om det var andra punkter de kunde andra sig på, så att barnen kunde se att de levde vad de talade om Det kunde ge barnen hopp

Denna verksamhet vaxte så att den till slut blev for stor for Karl och Lela att ensamma ta hand om DPA (Drug Parents Anonymus) bildades

— Unga manniskor började komma till vart hem Ibland hande det att nagon var påverkad av knark Vi bjod in andra ungdomar att träffa dem och hjalpa dem Heidi, vår dada dotter, betydde mycket Vi har ett mycket vackert portratt av henne Hennes dod, hennes liv och hennes dikter nådde deras hjartan De bad att fa komma igen

— Det viktigaste for oss, nar det galle Kathy och dessa andra ungdomar, eller fortvivlade foraldrar, var att aldrig doma Man kan saga de djupaste saker, nar man ar arlig om sin egen nod Det som skadar mest ar fruktan, kontroll och att man kompromissar med det som man vet ar rätt

Intervjuare Daga Jonzon

Hör du den rösten?

— Det finns två grundläggande sätt att lara, förstå och tillag-
na sig Guds ord, sade påven
Paul VI i en palmsondagspre-
dikan 1968. Det ena sättet kunde
definieras som «yttre lyssnande»
Det innebar att lara sig vad Herren
sagt. Det finns också ett annat sätt
att lyssna till vårt eget innersta.
Då satts relationen mellan Gud och
människan i framsta rummet —
Hör du den Guds rost som in-
spirerar, som ger order och råd,
som leder och trostar — det
sanna loftet och hoppet om en
bestämmelse som väntar på
oss?

Tusen andra roster

— Detta är ingen lätt sak.
Det finns tusen andra roster
omkring oss, fortsatte påven.
Vi är omgivna av ett bedövande
buller. Tidningar, TV.
Hur kan vi urskilja Herrens
rost som inte är mer högljudd
än de övriga? Herren talar fak-
tiskt allvarliga och hogtidliga
ord men hans rost är mild och
mjuk. Han talar till dem som
verkligt vill lyssna.

— Den som gör vad han själv
behagar — lyssnar till frestelser,
instinkter, vinningslystnad
och själviskhet — vandrar på
fel väg. Vi måste tvärtom lyssna
till Guds rost med dess auktoritet,
dess mystiska övermakt
över alla mänskliga roster,
även dem som kommer inifrån
vårt hjärtas begär. Samtalet
med Gud måste ha det absoluta
foretratet.

Påvens predikan om lyssnande

det citeras i en nyutkommen
bok av den engelske författaren
Garth Lean, *Rebirth of a Nation?*
(Blandford Press 1976). Boken
är ett bidrag till den intensiva
debatt som arkebiskopen av
Canterbury, Dr Coggan, utlöste
genom sin på hösten 1975
publicerade appell om en andlig
och moralisk förnyelse för att
radda den brittiska nationen
«utan ankarfäste på drift mot
kaos».

Garth Lean refererar och
kommenterar den starkt kontroversiella
debatten. Men framför allt ger han,
för att citera förlagets presentation,
«exempel på handlingar i familjelivet,
industrin och det offentliga
livet i England och andra
länder som ger hopp om att
appellen skulle kunna bli en
vändpunkt för Storbritannien
med återverknningar vida omkring».

Bon blir till handling

Dr Coggan efterlyste i sin
appell som första steg «gruppdiskussioner
och bon som leder till handling».

Vilket slags bon, individuellt
eller i grupper, kan leda till
handling, frågar Garth Lean.

«Mina egna boner — och
mycket av bonerna i kyrkor
och på andra ställen där jag
varit med — har inte varit inriktade
på handling — utom det
handlande jag väntar mig av
Gud «Gode Gud, sand mig detta,
och måtte det vara bra och
komma snabbt» — precis som
när man beställer varor från

handlaren på telefon, och inte
väntar på svar.

Men någon berättade sedan
för Garth Lean om den dubbelriktade
bonen — att Gud kan tala till
människor likaväl som han hör
på dem. «När människan lyssnar
talar Gud. När människan lyder
handlar Gud. När människor
förändras, förändras nationer».

«Ett enkelt förslag hur man
kan börja praktisera den lyssnande
bonen fick jag en gång av en
framstående vetenskapsman,
dåvarande sekreterare i den
amerikanska vetenskapsakademien»,
berättar Garth Lean.

Ledning fungerar

«Guds ledning fungerar i mitt
liv när jag gör fyra saker».

1 Lyssnar. Tar mig tid att
lyssna först av allt varje morgon.
Tar tillräckligt tid att glomma
bort tiden. Söker den djupa
paste tanken och övertygelsen i
mitt hjärta.

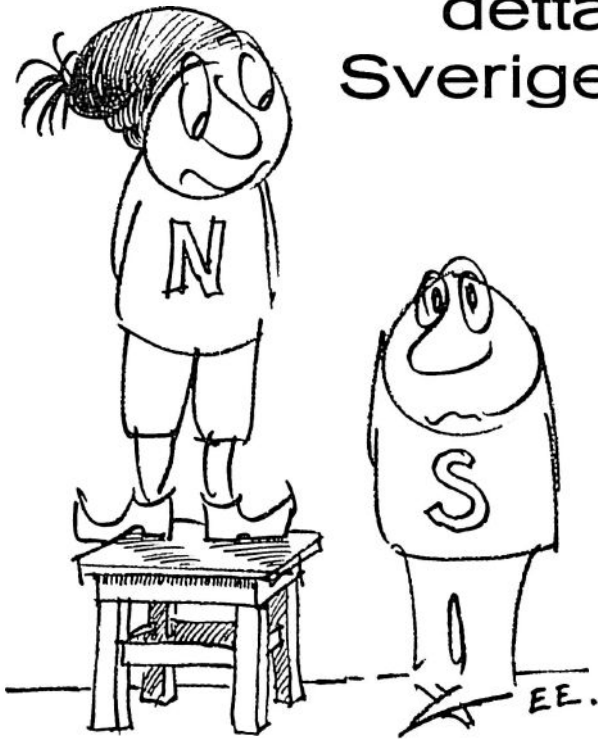
2 Skriver ner mina tankar.
Då håller jag fast var och en
av dem och blir fri för nästa
tanke. Somliga är inte värda
att hålla fast, men några är det.

3 Prova dem — med absoluta
normer. Är denna tanke absolut
arlig, ren, osjälvisk, kärleksfull?
Vi har lärt oss sedan barndomen
att dessa normer är riktiga. De
är tillförlitliga provstenar.

4 Lyder. Om jag får en tanke
som håller provet, behöver jag
följa den. Gora vad Gud säger,
inte vad jag själv vill. Om jag
är osäker kan jag tala med och
lyssna till andra som försöker
leva under Guds ledning».

N G E

Ja vi elsker detta Sverige

Foljande artikel stod att lasa i oslotidningen Morgenbladet den 15 september. Det ar ju uppmuntrande for en svensk lasare att traffa på sadan norsk odmjukhet och skulle vara anledning nog att återge artikeln for svensk publik. Men just som vi last artikeln slog oss en hemsk tanke. Kanske de båda nationalitetsbeteckningarna på gubbarna låter sig utbytas — t o m ganska smartfritt. Det skulle i så fall innebära att alla de egenskaper den norske artikelforfattaren tillskriver sina landsman också skulle kunna användas som beskrivning på svensken och hans förhållande till sin omvärld. Vi överlämnar artikeln till våra lasare for eget bedomande.

Nar norrman skall bedoma sitt eget land, ser de först på Sveriges synder och jämför dem sen med Norges dygder. Resultatet ar alltid lika uppmuntrande.

Detta utvecklas till en sociologisk vetenskap. Vi systematiserar jämförelsen till att galla alla förhållanden. I radion horde jag intervjuaren fråga en

representant for lakemedelsindustrin om det inte forekommer en överkonsumtion av lakemedel har i landet? Nej, var svaret, jämfört med andra lander ligger vi långt efter.

Den tanjbara trolldspiegeln, som blandar och förblindar.

Det finns fler narkomaner i Sverige an i Norge. Norge har mindre porr an Danmark. Skrumplever har under de senare åren blivit sex gånger vanligare i Finland mot bara dubbelt så vanlig i Norge. Vi norrman dricker inte så mycket som Kriminabiliteten i USA okar snabbare an har i landet. Inflationen i Norge ar mindre an i England. Sjalvmordsprocenten i Japan ar mycket hogre an i Norge.

Stimulerande lasning, baserad på fakta och statistik. Om varlden ska bli bättre måste andra komma upp på vår nivå. Om det går utfor med vårt land, så behöver vi inte ta det så allvarligt, val vetande att det går fortare utfor med våra grannar. På denna glada, hala glidskala slutar vi i helvetet utan att behöva forlora vår sjalvrespekt. Det ar det geniala med den relativa normen.

Varfor ska jag och andra norrman gå med dåligt samvete på grund av det som sker i Libanon, står det i ett brev till redaktionen i en oslotidning. Brevskrivaren reagerar på en ledare i samma tidning om att dramat i Beirut borde ge hela mänskligheten dåligt samvete. «Vad ligger bakom detta speciellt norska behov att åstadkomma skuld-kanslor?», frågar brevskrivaren.

Kanske svaret ar att en del människor tror att orden «folket i norr skall ge kraft åt andra» ar någonting mer an en poetisk vandning. Kanske ett kall. Men ett kall som man svikit.

Kanske svaret ar att det fortfarande finns norrman som anser att det ar rätt och riktigt att ta ansvar for en hel mänsklighet — och att det bara ar i det perspektivet som vi kan bilda oss en arlig uppfattning om vårt folk. Bara i den dimensionen kan vi klart se konsekvenserna av våra handlingar och brist på handling.

Men det ar frestande «att vara sig sjalv nog». Ett ansvarsområde som man sjalv avgransat. Storre utsikter att lyckas. Mindre utsikter att få dåligt samvete. Trevligare bild av oss sjalva och vårt land.

Visst kan man saga att vi då bygger vidare på en livslogn — men den ar liten jämfört med svenskarnas.

Var och vad hade vi varit utan svenskarna?

Einar Engebretsen

Vi flytt' int'

Den här intervjun är gjord av Peter Hannon, en vrländare, som för några år sedan flyttade med sin familj från Belfast till Kapstaden i Sydafrika, och som väl känner till förhållandena där. Den skildrar en helt vanlig familj, som startade en kamp för rättvisa i sin situation, en kamp, som lyckades. Beslutet har nu fattats, sedan intervjun gjordes, att de får bo kvar i sitt hus och att området skall vara till för både fargade och vita. Den skildrar också att en attityd förändring i den vita minoriteten är möjlig och att den skulle kunna leda till en förändring av apartheid-politiken, något som naturligtvis behöver mangdubblas snabbt. Staden, som det berättas om, Somerset West, är en sovstad, som ligger ungefär fem mil utanför Kapstaden.

□ Somerset Wests historia går tillbaka flera arhundraden likasom den gör i alla de gamla bostadsområdena i södra Kapstaden. Från början byggde de vita och de fargade (de människor av blandras, som det finns över två miljoner av i Sydafrika) staden tillsammans. De bodde för det mesta i skilda stadsdelar, även om några områden var blandade.

På 1960-talet genomförde regeringen den politik, som innebär att vita och fargade skulle bo i helt skilda områden. De påstod, att människorna skulle utvecklas bättre åtskilda och att man då skulle undvika motsättningar.

Emellertid har Theron-utredningen, som regeringen tillsatt och som just har lagt fram sin inträngande rapport om förhållandet mellan fargade och vita, med rekommendationer om många långtgående förändring-

ar i framtiden, sagt att gruppområdeslagen, som innehåller lagstiftningen om skilda bostadsområden, har ökat bitterheten. Rapporten säger, att de fargade anser den vara «omansklig».

Somerset West har nu kommit i blickpunkten på grund av den här frågan. Trots olika uttalanden om avsikterna så trodde inte många av de etablerade fargade familjerna på att regeringen skulle genomföra lagen i detalj i deras stad. Men i början av 1976 kom slaget. De fick order att flytta. Bland andra som drabbades var Peter och Shirley Gordons familj. Gordons hade bott i området sedan 1833. De var några av de första jordägarna.

Sex månader tidigare hade de aldrig tänkt att de skulle bli något av kandidater i hela landet. Men det har hänt. I en halvsidig artikel beskriver tidningen

«Argus» dem som «en av Somerset Wests mest kända familjer».

Under rubriken «Ett rörande beslut» skriver journalisten från «Argus» följande: «När vi satt i det vackra vardagsrummet och horde barnens roster från swimming-poolen utanför, så berättade Shirley Gordon om hur det kändes att kanske få lämna det hem, som de haft i 18 år och den stora egendom, som hennes familj hade ägt i generationer.

Hennes ode är bara ett av många liknande, som de flesta av Somerset Wests invånare kunde berätta om. Men det var deras historia, som gjorde att 3000 vita i denna konservativa stad skrev under ett upprop om att deras fargade grannar skulle tillåtas att stanna.»

Vacker samveten

Det är lätt att hora om detta utan att förstå hur ovanligt något sådant är. Jag frågade Peter Gordon, om någonsin förut ett sådant spontant initiativ hade kommit från de vita. «Inte som jag vet», sade han. «Det var helt ovanligt för oss i Somerset West. Men det är ett faktum», fortsatte han, «att den här situationen används för att vacka människors samveten».

Det har ar forsta gånge i vår historia, som 3000 vita har age- rat for sina fargade grannar »

Men Peter och hans vanner har ju också sjalva gjort en del «Fyra av oss, som leder aktions- kommitteen i den har frågan, uppvakade regeringen Till vår forvaning fann vi att vi en kort tid senare satt ner tillsammans med två regeringsmedlemmar, borgmastaren i Somerset West och overhuvudet for den hol- landsk-reformerta kyrkan i sta- den Det var en anda dar, som jag inte hade vantat mig Vi

manniskor Oron over att de fargade i Somerset West skulle behova flytta sprider sig vitt och brett Och frågan uppstar om flyttningen verkligen ar nodvandig »

Tidningen refererade till re- geringens proklamationer fran 60-talet, som rorde staden, och diskuterade samhallets etable- rade beskaffenhet med dess 9 689 fargade och 12 365 vita Den fortsatte «Den fargade opinio- nen ar idag mycket hårdare an for tio ar sedan De fargade vill ha mer att saga till om nar det

For nio månader sedan traffa- de Peter och Shirley manniskor, som arbetade med Sydafrikas moraliska upprustning Såsom ansvariga for sin metodistkyr- ka sade de «Vi såg detta som en vag att omsatta vår religion i praktiken Vi borjade se var situation inte som en isolerad foreteelse, utan att vi var en del av en styrka av manniskor med olika bakgrund, viktiga eller o- viktiga, som gick igenom sam- ma kamp fastan i olika omstan- digheter »

Gordons borjade se sin egen situation i ett nytt ljus Peter sade «Jag brukade doma folk i forvag och dela in dem i fack Nu kan jag tala rakt ut till manniskor, darfor att vi har borjat forandringen hemma hos oss » Shirley tillaggar «Vi mås- te tala till manniskor som man- niskor Det finns fortfarande attityder och oro, som jag inte vet vad jag skall gora med Men nu har jag hopp for framtiden »

Naturligtvis hoppas alla att de kan bo kvar Grannarna på samma gata, som ar vita, har sagt att de vill ha dem boende dar Det har forvånat Peter «Ibland nar vi brakade om grannfragor, som t ex vår hund, sa kunde jag havt ut mig något elakt Men det gjorde jag inte »

Gordons anvander redan sitt hem på många ovantade satt Nyligen var deras stora var- dagsrum fyllt av vita studenter från Stellenboschuniversitetet, som kom for att traffa Alec Smith, premiärministerns son, och pastor Arthur Kanodereka, (medlem av exekutivkommitten i den svarta organisationen ANC) som båda kommit från Rhodesia Man kan lugnt saga, att det var en ny upplevelse for de flesta vita att vara gas- ter i ett fargat hem

Forts sid 14

Peter och Shirley Gordon utanfor sitt hem

hoppas nu på en verklig forand- ring, aven om inget har sagts officiellt Mycket behover fort- farande arbetas ut, och vi ber for att det skall lyckas »

Några dagar efter det har motet skrev «Die Burger», Syd- afrikas mest valkanda tidning på Afrikaans-språket och ett regeringsorgan «Den vaxande åtskillnaden mellan svarta och vita ar nagot, som oroar många

galler deras egen framtid De tycker att deras ratt att fa bo i Somerset West ar lika stark som de vitas De byggde upp staden tillsammans De har alltid bott dar Det ar forresten familjen Gordon, som har gett sitt namn till Gordongatan, Gordonskolan och Gordonviken De har hjalpt till att utveckla staden Och de betalar kommu- nalskatt »

Kan demokratin överleva?

Russi Lala

Russi Lala lämnade 1963 ett valbetalt jobb i ett förlag i London och återvände till sitt hemland Indien. Tillsammans med Rajmohan Gandhi startade han, oavlönad, veckotidskriften Hummat. Under 11 år har han varit dess redaktör. Hummat, ett hundra-ord, betyder mot Tidskriften har också blivit last och känd i 76 länder för att den vågat säga sanningen även när den inte är populär. För några veckor sedan uppmärksammade New York Times, Svenska Dagbladet och andra tidningar Hummats orädda kamp mot mskrankningar i de medborgerliga fri- och rättigheterna i Indien.

Har återges ett utdrag ur ett tal som Lala höll den 1 september 1976 vid industrikonferensen i Caux, Schweiz. Han riktade sig särskilt till amerikanska och europeiska industriman som frestats avskrika Indien och andra utvecklingsländer som olonsamma och otacksamma investeringsobjekt.

Under de senaste 30 åren har 100 nationer blivit självständiga. En del av dem har bevarat sin demokrati längre än andra. Men av dessa 100 nationer finns det knappast fem eller tio som förblivit fria efter kolonialvaldets slut.

Vad är det som orsakat demokratiens kollaps i de länderna? Om vi kan finna svaret på den frågan så kanske det kan vara till nytta också för Europa och Amerika där de flesta demokratierna befinner sig.

Vad är demokratiens rotter? Och på vilken grund bygger verklig demokrati?

Diktaturens rot är arrogansen hos en människa eller en grupp som tror att de har den överlägsna intelligens som ger

dem rätt att styra över sina medmänniskor.

Demokratiens rot är tron på människovärdet som kommer från overtygelsen att människan är skapad till Guds avbild. Därför har vi Habeas corpus-akten (en individs rättighet att ställas inför domstol så snart som möjligt efter det han arresterats). Om man tar bort den, så gör man omedelbart slut på demokratin. Sedan kan allt annat manipuleras. Om man kan arrestera en person utan att ställa honom inför rätta och förklara varför man arresterat honom, då kan man manipulera tryckfriheten, man kan manipulera parlamentet och tom domstolarna. Just detta har nyligen hänt i en del asiatiska lan-

der.

Om frihetens rot är tron och respekten för individen, så är frihetens frukt att man inom vissa generöst tilltagna gränser kan göra vad man vill. En fara för demokratin är att många vill hugga för sig av frukten men forkastar roten. Om det sker kan inte samhället leva vidare och blomstra så varst länge.

Men tyvärr har det skett i utvecklingsländerna. Korruptionen är ett typiskt exempel. Man kan tycka att den är en personlig fråga. Men vad sker i en del demokratier? Folk reagerar mot korruptionen. Ledaren eller ledarna vet att det finns korruption, antingen de själva är korrumpade eller ej. Om de inte tar itu med den, leder det till demonstrationer som kan hota deras makt. Då måste de antingen ta itu med korruptionen eller försöka göra slut på den växande oppositionen.

Watergateskandalen ledde till att man tog itu med korruptionen. Ledaren avgick, och Amerikas demokratiska system överlevde. I en del asiatiska och afrikanska stater stannar ledarna kvar, medan det demokratiska systemet kastas överbord. I ett par länder kom regeringen

till makten på ett demokratiskt sätt, men senare förvandlade den sig till diktatur. Den faran hotar t o m sådana stater som Storbritannien. I följd lyckades man i viss utsträckning göra något åt inflationen och den kaotiska situationen i industrin. Annars hade den demokratiskt tillsatta regeringen kanske blivit tvungen att förvandla sig till en diktatur.

När en ledare beslutat sig för att slå till, är det förvånande hur *snabbt* en demokrati kan förvandlas till diktatur. Man berovar folket Habeas corpus-akten och man berovar dem pressfriheten. Man avskaffar inte parlamentet — allt som behövs är att man kontrollerar massmedias rapporter om vad som pågår i parlamentet. En censor sitter där och kontrollerar vilken information som får spridas. Parlamentets kontakt med folket bryts inte på en enda gång. Om man inte kan kontrollera domstolarna så kan man alltid avskaffa grundlagen som garanterar deras oavhängighet.

Demokratis bålverk

Demokratis tre bålverk är en fri press, ett effektivt parlament och oavhängiga domstolar. Om man manipulerar dem — av vilken orsak det vara må — så medför det allvarliga risker.

Demokratin grundar sig på valet mellan gott och ont. Den största faran i Europa är idén att man kan göra vad man vill när man vill. Den livsfilosofin betyder att man medvetet väljer det onda och förnekar det goda. Den suger musten ur demokratis kraft och formaga att hålla friheten vid liv.

Nyligen talade jag till 50 tyska studenter. Jag frågade dem

«Hur många av er är stolta över er europeiska bakgrund och ert kulturarv?» Ingen räckte upp handen utom tre eller fyra äldre som också var närvarande. Därefter gjorde några av ungdomarna detsamma, kanske därför att de kände ett visst tvång. En flicka reagerade starkt mot mitt föredrag: «Vad har han för rätt att tala till oss om Europas andliga arv? Det finns ingenting som är bra i Europa!»

Varningssignal

Om en yngre generation fullständigt alieinerats från en kontinents historiska arv så är det en varningssignal. Svaret på en annan fråga som jag ställde till ungdomarna kanske belyser problemet: «Varför finns det i rika europeiska länder som Tyskland grupper som satsar på terrorism?» Enligt ungdomarna beror det först och främst på familjelivets kollaps. Om man bryter ner familjen, bryter man ner hela folket.

Många vill ha frihetens frukter, men vi måste fråga oss hur många bland oss som är beredda att betala vad de kostar i privatlivet, familjelivet, affarshvet — för att inte tala om vart nationella liv.

En vanlig missuppfattning som sprids i våra dagar är att demokratin är bra för de rika länderna i väster men inte passar för massorna i Afrika och Asien. Med all respekt för mina vänner i Europa och Amerika måste jag påpeka att det är en mycket arrogant inställning till människorna. Det är inte fattigdomen som odelaggar demokratin. Men karaktärslösa människor är demokratis dödgravare.

Dessutom är det inte de fat-

tiga massorna som förstört demokratin i asiatiska och afrikanska länder, utan det är eliten som har gjort det. Orsaken är deras själviskhet, deras strävan efter egen karriär och egen formogenhet och deras brist på civilkurage. Om en människa blir diktator så finns det 50 parasiter omkring den människan, som inte vågar stå för en egen övertygelse. Det är sådant som förstör demokratin i de nya länderna.

En annan missuppfattning är att brod kommer före frihet. En virrig europeisk intellektuell, Jean-Paul Sartre, försvarade en gång Stalins tyranni med påståendet att brod kommer före frihet. Men sanningen är att Stalin varken gav brod eller frihet. Folk dog av svält under Stalin. Om man inte har frihet, kan man inte be om brod — bara titta om det.

Själv tillräcklighet

Sedan finns det en tredje vanföreställning som gör sig bred i vissa delar av Europa och Amerika. Vi kunde möjligen behöva dem som handelspartner, om ens det. Men vi kan egentligen klara oss själva. Det är lätt att bli själv tillräcklig. Abraham Lincoln varnade för själv tillräckligheten i ett berömt tal under inbördeskriget. Han sade om Amerika: «Vi har bevarats under alla dessa år i fred och välstånd. Vi har vuxit i antal, rikedom och makt som inget annat».

Forts. sid 14

Frivillig tystnad inför forttrycket skulle vara andligt självmord, och skulle ljudlost underminera grundvalarna för det broderskap vi söker.

Rajmohan Gandhi i Himmat

Ovanstående bild av maorierna på väg till sitt nya hem i Nya Zeeland pryder inbjudan till en konferens för moralisk upprustning i Auckland, Nya Zeeland, 8–15 januari 1977. Inbjudare är maorier och pakehas (ett maorinamn på den vita befolkningen i Nya Zeeland). Konferensdeltagare kommer från Stilla havets övärld och från Asien. Från Nord- och Sydamerika väntas både indianer och vita. Ett par svenskar har också anmält sig.

Konferens i Nya Zeeland

Trovardig
Forts från sid 3

har i Caux. För första gången i Europa kunde de fiender motas.

Det var ett oerhört viktigt bidrag som gjordes på denna okända ort långt borta från diplomatiska konferenser och i den fortroliga atmosfär som Frank Buchman kunde skapa. Det låg ett allvar över meningsutbytena som han stödde genom att hjälpa människor lägga av sina masker och uppmanade dem att vara sig själva, att öppet säga vad de tänkte, vad de fruktade och hoppades på.

Själv kom jag till Caux första gången 1953 när jag blev ditskickad av *Neue Zürcher Zeitung* för att bilda mig en uppfattning om huset och de människor som mottas här. Jag

skrev då flera artiklar, en del kritiska. Det som gjorde det största intrycket på mig var att finna världen av idag företräd av alla slags människor.

Idag hotas vi av en annan fara. Det är på nytt frågan om en fascination — denna gång trollbundenheten vid pengar och pengars makt, vid de stora ekonomiska lagarna som får oss att tro att de styr allt. Och det är vad de ekonomiska krafterna vill att vi skall tro.

Den som i en demokrati säger 'så är det och så måste det förbli' omständigheterna tvingar mig' han är på väg mot förintelsen. Han har givit upp sin egen personlighet. Personligheten betyder inte längre någonting. Bara de historiska krafterna och de ekonomiska lagarna.

Har jag ligger, lika mycket som

för 30, 40 år sedan, betydelsen av vad Frank Buchman lärde oss — att det finns en kraft som kan övervinna denna trollbundenhet och dessa andra krafter, nämligen Gud och hans Ande och den mänskliga lyssnar på honom och lyder.

Människan är en varelse som inte får ge avkall på utmaningen att fatta beslut.

Demokratins hålls vid liv, därför att valmöjligheterna hålls öppna. Varje demokrati lever på de olika möjligheterna och på tron att varje individ fritt kan välja mellan dessa möjligheter.

Demokratins lever tack vare beslutsamma människors kamp, genom de beslut som var och en fattar inför sitt samvete. Att arbeta för det målet tycks mig vara och förbli den största uppgiften idag och i morgon.

Kort nytt

VÅRA JORDISKA SKILJEMURAR NÅR INTE UPP TILL HIMLEN

En osteurope, som nu bor i Vasteuropa, har beskrivit sitt mote med moralisk upprustnings ideologi i ett sibiriskt fånglager. Han skriver i ett brev

«Jag kom att läsa om rörelsen 1952 i fånglagret. Det var i en publikation som heter «Filosofiska frågor» och som av en tillfällighet fann vagen till vårt avlagsna horn, omgivet av taggtråd

Naturligtvis blev 'buchmanismen' skoningslöst mald sonder och samman. Men ju mer jag läste av skallsorden och förbannelserna, dess större sympati kände jag för rörelsen. Till min dagliga bon i lagret läde jag följande ord. Nådige Gud, valsigna buchmaniterna.

Då drömde jag naturligtvis inte om att jag en dag skulle lära känna någon i rörelsen. Men det som tilltalade mig var idén att förena människor av alla nationer, raser, trosriktningar genom en moralisk upprustning, en moralisk upprensning och förnyelse. Det har varit på Stalins och järnridåns tid, som jag ofta kontrasterade mot ett uttalande av den store ryssen Platon Gorodetsky, Kievs metropolit (död 1882). 'Våra jordiska skiljemurar når inte upp till himlen'.

Sommaren 1975 fick jag tillfälle att besöka Caux, där moralisk upprustnings internationella centrum ligger, och jag blev klar på att här hade metropolitens Platons adla tanke förverkligats.»

VITA RHODESIER FORANDRAS

Två vita rhodesier berättade på en presskonferens i London i mitten av september om sin nya inställning till problemen i Rhodesia.

Geoffrey Blore, hög tjänsteman i ett multinationellt bolag, sade «En del säger 'For sent For litet'. Jag vet att det är sent. Men vi reser tillbaka för att arbeta tillsammans och bygga upp något nytt, och det samhälle som kommer att växa fram som ett resultat kommer att bli rättvist.»

Blore talade med fjorton andra vita och svarta rhodesier, som tillsammans deltagit i konferensen för moralisk upprustning i Caux, Schweiz.

«Jag var kritisk mot andra länders hyckleri i deras kritik av Rhodesia», sade Blore. «Men jag hycklade själv i mitt förhållande till svarta rhodesier. Jag hatade oarlighet, men jag var oarlig mot svarta rhodesier. Jag avskydde självskhet hos andra, men jag var självsk mot svarta rhodesier.»

Jag fick lov att ta kontakt med rhodesiska landsman och be dem om förlåtelse för min paternalistiska inställning gentemot svarta och för att inte ha varit dem till någon hjälp. Min avsikt är nu att tillsammans med mina landsman skapa ett rättvist samhälle för alla, svarta och vita, att förverkliga sina bästa egenskaper.»

Desmond Reader, den andre rhodesianen, är professor i sociologi vid Rhodesias universitet i Salisbury. Reader berättade hur han bett en afrikan bland sin personal om förlåtelse för sin överlagsna inställning. Denne afrikan är också medlem i styrelsen för ANC (African National Council). Ett nytt förhållande uppstod mellan de båda männen. Tillsammans arrangerade de en rad sammanträffanden mellan styrelsemedlemmar i ANC och parlamentsmedlemmar i premiärminister Smiths parti, Rhodesiska fronten.

«Under dessa middagar förstod jag följande hur djupt sårade svarta människor blir när deras vardighet som människor förörlampas», sade Reader, «och jag förstod också den öppenhet som finns på båda sidor för förhandlingar.»

OSTERRIKES FORBUNDSKANSLER

under sex års tid, dr Josef Klaus, deltog i sommarens konferens i Caux. Dr Klaus efterträdde som förbundskansler av Österrikes nuvarande regeringschef Bruno Kreisky.

Klaus deltog första gången i en Caux-konferens för 22 år sedan. Det omedelbara resultatet av detta besök hade varit ett kooperativt lägenhetsbygge nära Salzburg, berättade Klaus. Det hade också lett till ett samarbete mellan protestantiska och katolska ledare, det första i sitt slag som Klaus varit med om.

«Jag har ständigt behövt återvända till de absoluta normerna och till den andliga strategi som Frank Buchman lärde oss», sade dr Klaus i Caux.

Peter och prästen i hans församling, pastor Fourie, inbjöd pastor Kanodereka att predika i deras kyrka i Somerset West. Det var en sådan kvall, som man aldrig glommer. Medlemmar i de svarta och vita församlingarna forenade sig med de fargade och fyllde kyrkan till bristningsgransen. Kanodereka talade först. Sedan bad han Alec Smith att berätta om sin förändring och sin nya målsättning. Till sist bad han överhuvudet för den hollandsk-reformerade kyrkan komma upp från församlingen för att be slutbonen.

Pastor Fourie sade efteråt: «Ni anar inte vad den här kval-len har gjort för Somerset West.» Det hade varit en svår vecka, sade han. De officiella förhandlingarna hade varit se-ga och det var en dålig anda. Dessutom hade några i hans församling kant sig avvisade, när de hade varit med om en begravning av en vit man, som många av dem hade kant.

Dessa saker går djupt. Men man kände trons lakande ström och att Guds kraft var tillräcklig för de svåraste situationer, när man hörde dessa män tala.

Peter Hannon

Kan demokratin

Forts från sid 11

folk i historien. Men vi har glömt Gud. Berusade av oavbruten framgång har vi blivit alltför självtillräckliga för att kunna hur mycket vi behöver fralsande och beskyddande nåd, alltför stolta att be till den Gud som skapat oss.»

Industrin- slagfält eller levande samhälle?

Under många år har Caux i Schweiz varit en informell mötesplats för industrins folk, företagsledare och fackföreningsmän. De senaste åren har initiativet till dessa sammankomster tagits av europeiska industriman från mindre företag och stora koncerner. 150 personer från olika branscher deltog i årets industrisession. De kom från 21 länder i Europa, Nord- och Sydamerika, Afrika, Asien och Mellersta Östern. Bl a marktes Jean Rey, ordförande för Europarådet och tidigare ordförande för Europakommissionen och norska industriförbundets ordförande Onar Onarheim.

Tema för årets konferens var «Industrin — slagfält eller le-

vande samhälle?» I seminarier och plenarsamlingar behandlades väsentliga framtidsfrågor liksom de problem, bekymmer och motiv som dagligen påverkar den enskildes handlande inom industrin.

Professor Umberto Colombo, som är medlem av Romklubben, var en av huvudtalarna vid konferensen. Han ansåg att det teoretiskt är möjligt att livnara inte bara jordens nuvarande befolkning utan också den fördubblade världsbefolkningen som vi måste räkna med år 2000. Men med vårt nuvarande sätt att leva kan vi inte klara av problemet.

Moralisk utmaning

Fragan om att ge den rätta hjälpen till utvecklingsländerna är «en av de största utmaningarna i vår tid. Vi som arbetar inom industrin behöver se osjälviskt på denna utmaning,» sade professor Colombo, som är chef för forsknings- och utvecklingsavdelningen inom den italienska Montedison-koncernen.

«Allt kommer att bero på vårt samhälles förmåga att genomföra en moralisk upprustning. Detta är en nödvändig förutsättning för de gigantiska an-

Nord — syddialog vid industrikonferensen i Caux Fr v Nathan Pepple, generalsekreterare i Nigerias bank och försäkringstjänstemannaförbund, John Söderlund, ombudsman, Norrköping och Otunba Tuyo, f.d. ordförande i nigerianska arbetsgivareföreningen

strängningar som mänskligheten måste göra, om vi vill överleva och vidareutvecklas under de århundraden som kommer »

Professor Colombo underströk att de utvecklade länderna tvingat sitt levnadssätt på de mindre utvecklade «Vi måste lara oss förstå och vardesätta kulturer och livsuppfattningar som är annorlunda än våra. De å sin sida behöver lara sig att samarbeta med oss och inte utgå från att vi i evighet kommer att förbli koloniserare, som är till för att blockera deras utveckling »

Tillsammans kan vi tillämpa teknologin så att den passar varje land och dess livsform, menade han och sade avslutningsvis «Om vi vill gå fram på denna väg måste det bli ett samordnat handlande mellan regeringarna, fackföreningarna och industriföretagen, undervisningssystemen och massmedia. Vi behöver på världsnivå en moralisk upprustning som går lika

mycket tvärs igenom de enskilda människorna som de stora människoskarn »

En schweizisk storbyggmästare, Gottfried Anliker, talade om den roll som fruktan spelar i det ekonomiska livet. Den har fått mycket stora verkningar under den lågkonjunktur som vi just nu genomlevt, menade han.

Inre kursändring

Under valfarsårerna har vi övergivit en fornuftig tillväxttakt, sade Anliker. Industrins människor måste medge begångna misstag och finna kurskorrigeringen mot en sundare ekonomisk utveckling genom en kurskorrigering i sitt eget inre. I en kristid måste vi alla på nytt övervaga våra värdenormer. Genom nödsituationen tvingas vi till en sanering som vi kanske länge vetat vara nödvändig. På detta sätt kan vi finna en väg

till att frigöra de skapande krafterna och därigenom vända den ekonomiska utvecklingen uppåt.

Direktor Karl Schock från Tyskland talade om «dagens industriledare inför de ideologiska kraftmatningarna». Han hävdade att det krävs en ny företagartyp som utöver de alltmer svarbemastrade problemen i det egna företaget även är medveten om de ideologiska och politiska strömningarna i tiden.

«Vi lever i en tid då människans för att överleva måste bygga upp en ny världs- och människobild», sade han. «Den måste ha övervunnit det ensidigt materialistiska tankandet. Men så länge vi håller fast vid den förharskande rationella, materialistiska tidsandan kan vi varken genom historisk analys eller framtidsforskning nå fram till ett ideologiskt befriande alternativ för världen »

Tysklands förbundskansler, Helmut Schmidt, sade följande telegrafiska hälsning till industrikonferensen i Caux: «Det arbete som utförs i Caux är betydelsefullt om det kan skapa ett bättre klimat för de avgörande beslut som vår värld står inför under de kommande åren, särskilt när det gäller att finna nya vägar för att ta itu med valutafrågor och ekonomiska frågor.

Om industrins och politikens människor är noga med att tillämpa grundläggande moraliska värdenormer i sitt dagliga arbete, så behöver vi inte misströta »

Vad medborgarna i en demokrati vill ha är inte disciplin utan frihet. De vill ha frihet och disciplin.

J. B. Kripalani i Himmat

BÅTPLANER?
Rådfråga
Båt-PONTUS
Goteborgs
Frihamn
Tel 031-51 07 04

Båt
PONTUS